

RIJEČKA MALA GALERIJA OBITELJI BRUKETA NAJSTARIJA PRIVATNA GALERIJA U HRVATSKOJ

LOKACIJA MALE GALERIJE UCRTANA JE U BROŠURE AUSTRALIJE I JAPANA

LJILJANA MAMIĆ PANDŽA

Mala galerija obitelji Bruketa locirana na potezu riječke starogradske turističke magistrale u Užarskoj ulici ove godine obilježava puna tri desetljeća postojanja i djelovanja na istome mjestu. Riječ je o najstarijoj privatnoj galeriji u Hrvatskoj, smještenoj na samo dvadesetak četvornih metara, no jedinstvenoj po unikatnim predmetima koji potječu iz kućne radinosti vlasnika – supružnika Vedrane, profesorice hrvatskog jezika, i likovnjaka Vladimira te njihovih kćeri. Starija kći Morana apsolutnica je povijesti umjetnosti na prestižnom, ujedno najstarijem europskom sveučilištu u Padovi, dok je Vilena maturom u riječkoj Srednjoj školi za primijenjenu umjetnost potvrdila svoju sklonost prema izradi unikatnih keramičkih satova za koje turisti ne žale izdvojiti i veću svotu novca. Ta tri desetljeća opstanka u svijetu umjetnosti, od koje mnogi i danas teško žive, kod obitelji Bruketa možda se mogu opisati u tri stare latinske izreke, a svaka se odnosi na jedno desetljeće njihova rada.

Prva je *Audaces fortuna iuvat* (hrabre sreća prati), zatim *Labor omnia vincit* (rad sve pobjeđuje) i treća *Omnia praeclara rara* (sve lijepo je

rijetko). Još 1974. godine, kad su vladarice riječke starogradske jezgre bile kurtizane, Vedrana i Vladimir otvorili su Malu galeriju. I danas se prisjećaju anegdote iz tog razdoblja. Naime, otvorenosti javnosti vrata galerije, ispred nje su postavili ljubičasti tepih što je u to vrijeme bila rijetkost. Jedan od posjetitelja tako je na samom ulazu skinuo cipele i bosih nogu ušao unutra kako bi razgledao slike i ostale izložene predmete. Unatoč tomu što su mnogi smatrali kako je prilično bizarno umjetnost smjestiti u jedno takvo okruženje, unatoč brojnim usponima i padovima, financijskim i raznim drugim poteškoćama, obitelj Bruketa danas uistinu može reći kako je uspjela, jer predstavlja pravi, jedinstveni riječki »brand«, simbol.

Nije dovoljno realizirati ideju

Naime, Australija i Japan su u svoje brošure kao vrijednu turističku destinaciju uvrstile i Rijeku, na čijoj je karti ucrtana i Mala galerija obitelji Bruketa koja se preporuča za obilazak. Nedaleko galerije smještene u objektu starom više od 200 godine, u potkrovlju isto toliko stare građevine nalazi se i atelje te obitelji gdje Vlado slika, Vedrana izrađuje lampe, Morana nakit i kerami-

ku, a Vilena unikatne keramičke satove koji se, nedvojbeno, ne mogu pronaći nigdje u svijetu. Ipak, nitko od njih nije sam autor pojedinih predmeta, jer se u svemu idejama međusobno nadopunjavaju, tako da bi ispod finalnog proizvoda potpis trebala staviti sva četiri člana obitelji Bruketa.

»Mnogima ni danas nije jasno kako smo, unatoč tranziciji i mnogim drugim nedaćama uspjeli opstati. Nesebično smo radili, nismo se štedjeli, istraživali smo, obilazili izložbe u zemlji i diljem svijeta«, ispričala je u razgovoru za »Vjesnik« Vedrana, podsjetivši da je upravo u njihovoj radionici prije petnaestak godina izrađen suvenir morčića koji je u zlatarskom zanatu na tom prostoru prisutan više od 200 godina. Još tada supružnici Bruketa bili su svjesni toga da nije dovoljno realizirati ideju, već umjetnički predmet »odjenuti u rečenicu«. Stoga su uz suvenir morčića priložili i priču koju su do danas preveli na dvadesetak jezika, među kojima i kineski, japanski, litvanski i grčki. Svi posjetitelji Male galerije obitelji Bruketa složni su u jednom – ideja im nikada ne ponestaje pa čak ni onda kad ih iz njihovog izloga drugi nerijetko i krađu. »Najbolju ideju dobijem dok radim, iako često krenem s

Sudeći po osmijesima kojima dočekuju i ispraćaju posjetitelje, čašici razgovora za koju se uvijek nađe vremena te toplini i optimizmu kojim zrače, obitelj Bruketa još će dugi niz godina biti jedan od najprepoznatljivijih znakova Rijeke. Ako se, pak, u gradskim strukturama nađe netko tko će ih prepoznati kao ambasadore kulture diljem svijeta, te iznađe veći i kvalitetniji prostor, sigurno je da će se Rijeci kao gradu koji teži urbanom turizmu još više otvoriti vrata svijeta

OBITELJ BRUKETA: Svaki pojedini član obitelji bi samo svojim idejama mogao ispuniti galerijski prostor

om, a završim s drugom. Mnogo toga se iskristalizira i u galeriji, uslijed direktnog kontakta s ljudima koji nas posjećuju. Od njih dobivamo neke informacije što im treba, a što ne i što otprilike žele«, kazala je Vilena. Jedna od onoga što mi radimo nije zadano. Sve je neka vrsta umjetničke provokacije, jer je bjelina gline istovjetna bjelini papira koji vas tjera da nešto napišete«, naglasila je Vedrana, poručivši kako njena obitelj želi proizvod njihove mašte, s obzirom da je najveći izazov suprotstaviti se tuđoj predodžbi očekivanog izgleda predmeta ili slike. U galeriji, kazala je Morana, najviše kupuju Riječani i to uglavnom darove nekom drugom, jer su sigurni da će tu uvijek naći nešto originalno, a ne imitaciju. Turisti, pak, najviše kupuju slike i skulpture. Talijani su posebno zainteresirani za unikatne keramičke satove, a Talijanke za nakit. Jedan od najvećih problema s kojim je dugi niz godina suočena obitelj Bruketa jest nedostatak adekvatnog prostora, posebice sada kada su i Vilena i Morana svakodnevno angažirane u umjetničkom stvaralaštvu.

Ne samo riječki, već hrvatski simbol

»Želimo nastaviti ovaj posao, koliko god on ponekad

izgledao utopijski. Ne želimo što je galerija i sve ono što ona podrazumijeva odabir i naše djece, već što nemaju mogućnost pokazati i izložiti sve svoje ideje koje nikada nismo skrivali od očiju javnosti«, govori Vedrana naglašavajući da bi svaki pojedini član njihove obitelji samo svojim idejama mogao ispuniti vlastiti prostor i pokazati mnogo više nego sada. Osim što su vrsne poznavateljice umjetnosti i nepresušan izvor ideja, Vilena i Morana osposobljene su i za rad na teškim strojevima za opremanje slika za kakve je potreban poseban znanat. I ako je »brand« nešto prepoznatljivo i specifično, onda je i Mala galerija obitelji Bruketa nedvojbeno ne samo riječki, već hrvatski »brand« s kojim se uistinu možemo ponositi.

Sudeći po osmijesima kojima dočekuju i ispraćaju posjetitelje, čašici razgovora za koju se uvijek nađe vremena te toplini i optimizmu kojim zrače, obitelj Bruketa još će dugi niz godina biti jedan od najprepoznatljivijih znakova Rijeke. Ako se, pak, u gradskim strukturama nađe netko tko će ih prepoznati kao ambasadore kulture diljem svijeta, te iznađe veći i kvalitetniji prostor, sigurno je da će se Rijeci kao gradu koji teži urbanom turizmu još više otvoriti vrata svijeta.

UMJETNOST U DVADESETAK ČETVORNH METARA: Unikatni predmeti iz kućne radinosti

KNJIGA DUBROVAČKOG LJEČNIKA DR. MARKA MARGARITONIJA

TKO JE BIO OTAC KRALJA TOMISLAVA I TKO GA JE NASLIJEDIO

SALIH ZVIZDIĆ

Dubrovčanin dr. Marko Margaritoni, po zanimanju liječnik, specijalist radiolog, a povjesničar po hobbiju kojim se bavi punih trideset godina, autor je jedne neobične knjige, točnije knjižice sa svega 48 stranica, s malo neuobičajenim dužim naslovom: »Nasljedne i rodbinske veze hrvatskih vladara i vladara Hrvatske od dolaska na Balkan do današnjeg Hrvatskog sabora«.

Ovo vrijedno djelo koje je, po svojoj obradi i namjeni, jedinstveni prikaz hrvatske povijesti, na jednostavan i sustavan način nudi čitateljima pregled rodbinskih i nasljednih veza vladalačkih dinastija u Hrvatskoj, od Trpimirovića pa sve do Karadorđevića. Ovakve knjižice u kojima je na sažet način iznijeta kronologija vladavine vladara država uobičajene su u svjetskoj povijesnoj literaturi i poznate kao dobar i pregledan priručnik povijesti vladara pojedinih zemalja ili širih područja.

Genealoško stablo vladara

Knjiga je sažeta povijest Hrvatske, sastoji se od dva dijela: tabelarnog i tekstualnog, a obuhvaća sve vladare, Hrvate i tudince, koji su u proteklom stoljećima vladali područjem Hrvatske.

Tabelarni dio je zapravo genealoško stablo vladara Hrvatske tiskano na poseb-

nom izdvojenom formatu, s time da su strelicama crvene i modre boje naznačene rodbinske i nasljedne veze hrvatskih vladara. U tekstualnom dijelu knjige o svakom je vladaru, na 48 stranica, rečeno u najsazetijem obliku sve što je najbitnije za tog vladara i vrijeme u kojem je vladao Hrvatskom.

Dr. Margaritoni ističe da je koncept knjige nametnut i time što su, u pojedinim razdobljima hrvatske povijesti nakon prestanka vladavine hrvatskih narodnih vladara, vladavinu preuzimali pojedini tuđinski vladari od kojih su jedni posebnim krunjenjem dobivali naslov hrvatskih kraljeva, a drugi to nisu činili te je hrvatski suverenitet tada predstavljao i branio Hrvatski sabor. Neki su opet, kao, primjerice, u vrijeme države Srba, Hrvata i Slovenaca i Kraljevine Jugoslavije, vladali Hrvatskom, a da nisu nisu nosili naslov njezina vladara pa je tako nakon Oktroirarnog ustava 1929. godine, Hrvatska u ustrojstvu Kraljevine Jugoslavije izgubila čak i svoje ime.

»Mnogi Hrvati, pa i oni s fakultetskom naobrazbom, nedovoljno poznaju hrvatsku povijest, a te se nepoznanice gomilaju osobito u razdoblju od 1918. do kraja dvadesetog stoljeća, u vremenu dok je Hrvatska bila u sastavu različitih državnih verzija minule Jugoslavije. Proveo sam anketu i došao do zaključka da mi nijedan

»Nasljedne i rodbinske veze hrvatskih vladara i vladara Hrvatske od dolaska na Balkan do današnjeg Hrvatskog sabora« vrijedno je djelo koje je, po obradi i namjeni, jedinstveni prikaz hrvatske povijesti. Na jednostavan i sustavan način nudi čitateljima povijesni pregled rodbinskih i nasljednih veza vladalačkih dinastija u Hrvatskoj, od Trpimirovića pa sve do Karadorđevića

od sudionika ankete nije znao odgovoriti na pitanje tko je bio otac kralja Tomislava i tko je naslijedio tog inače poznatog hrvatskog kralja. Krivicu zato snosi povjesnica, osobito iz vremena Jugoslavije, jer je tada povijest Hrvatske pisana veoma šturo s krnjim podacima o hrvatskim vladarima, nedovoljnim pojašnjenjima pa i prešućivanjem čitavih razdoblja hrvatske povijesti. Sjećam se kao dak srednje škole da je u udžbeniku povijesti napisano samo pola stranice o Dubrovačkoj republici, te da su u tim i sličnim školskim i drugim udžbenicima preskakivana čitava povijesna razdoblja Hrvatske. Dade se to shvatiti ako se zna da je Dubrovnik u doba Kraljevine Jugoslavije bio razmješten u banovinu Zetsku, čiji je glavni grad bio Podgorica, odakle su u dubrovačke škole dolazili kao nadzornici ljudi koji su tvrdili da je Dubrovnik srpski, da je čak Dubrovačka republika opstala zahvaljujući srpskim vladarima i uopće Srbima«, kaže dr. Margaritoni.

On ističe kako je u želji da bolje spozna hrvatsku i dubrovačku prošlost počeo kao zaljubljenik-amater skupljati podatke, korak po korak, trošeći dosta vremena na upoznavanju rodbinskog i osobito nasljednog

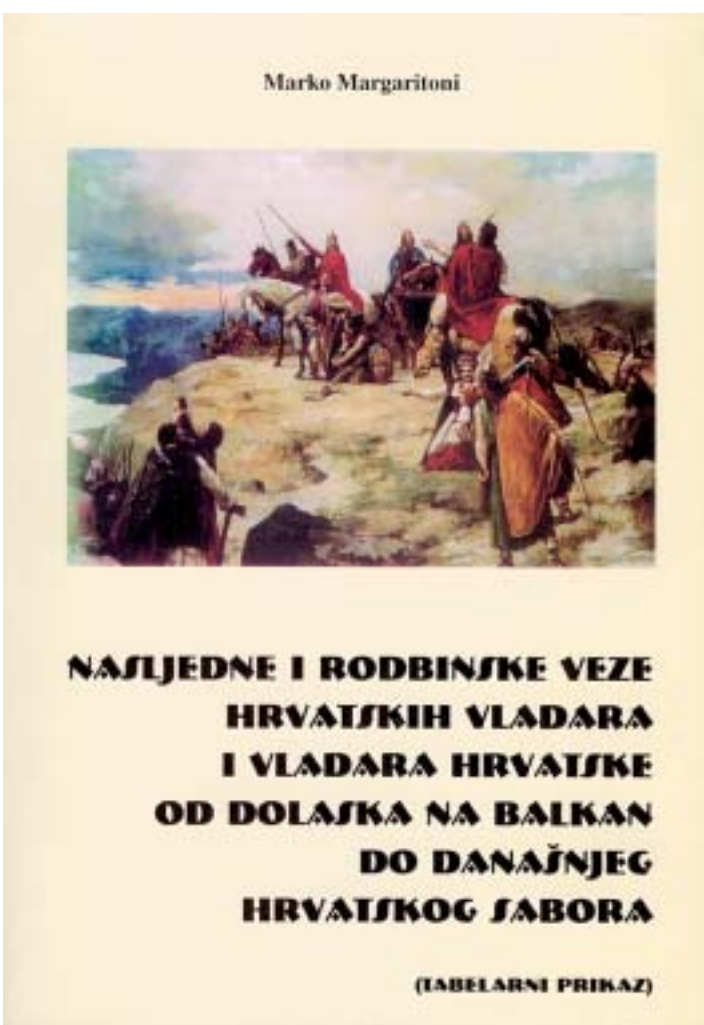
povezivanja hrvatskih vladara. Bio je to težak posao koji je trajao punih deset godina.

Podrška na državnoj razini

Taj složeni i odgovorni posao bilo je nemoguće raditi bez listanja velikog broja stručnih knjiga profesionalnih povjesničara, koje su, bez svake sumnje, pisane s puno stručnosti, ali ne i s ciljem da kronološki i rodbinski povežu sve hrvatske vladare u jedno nasljedno i rodbinsko stablo. O tom stajalištu se u našoj znanstvenoj i visokostručnoj literaturi daju tek uzgredni podaci.

Taj potpuni tabelarni i na svega 48 stranica iznjet tekstualni prikaz vladara Hrvatske, Hrvata i tudinaca, nije mogao proći ni bez savjetovanja s brojnim istaknutim hrvatskim povjesničarima. Najteže je pisati kratko i jasno na bazi stotina tisuća podataka i raznih tumačenja istih povijesnih događaja.

U svojem radu dr. Margaritoni je dobio punu podršku Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti, Ministarstva kulture, Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa, Povijesnog arhiva u Dubrovniku i niza drugih republičkih i ostalih institucija vezanih uz obrazovanje, znanost i kulturu.

JEDINSTVENI PRIKAZ HRVATSKE POVIJESTI: Ovo vrijedno djelo na jednostavan i sustavan način nudi čitateljima povijesni pregled rodbinskih i nasljednih veza vladalačkih dinastija u Hrvatskoj, od Trpimirovića pa sve do Karadorđevića

Dr. Marko Margaritoni

Dr. Marko Margaritoni rođen je 1927. u Dubrovniku, gdje je završio osnovnu školu i Klasičnu gimnaziju, a Medicinski fakultet i specijalizaciju iz radioterapije i onkologije završio je u Zagrebu. Obrazovanje iz vaskularne radiologije i raka dojke proveo je na sveučilištima u Njemačkoj i Engleskoj. Utemeljitelj je Lige protiv raka - Dubrovnik, a na prijedlog Medicinskog fakulteta u Zagrebu izabran je za člana ISPO-a (Međunarodno društvo za preventivnu onkologiju). Publicirao je više od 60 stručnih radova s područja radiologije i onkologije. U mirovini je od 1989. i živi u Dubrovniku gdje je i dalje aktivan kao pisac knjiga i član nekoliko međunarodnih medicinskih udruga.

Literarna djelatnost dr. Margaritoni može se podijeliti na medicinsku – po logici profesije, i povijesnu – izraslu na tridesetogodišnjem hobbiju proučavanja povijesti Hrvata i Dubrovnika. Autor je popularnog priručnika za žene »Samopregled dojke« (1987.), koji je doživio četiri izdanja, zatim prvog medicinskog udžbenika u Republici Hrvatskoj »Rak dojke« (1993.), knjige »Samozastita od raka dojke« (1996.), koja je doživjela

MARKO MARGARITONI: Sažeto je iznio kronologiju vladara kao dobar i pregledan priručnik povijesti

već treće izdanje, te niza drugih popularnih radova ponajviše s područja raka dojke. Kao prvo njegovo djelo s područja povijesti bila je knjiga »Sveti Vlaho - povijesnice i legende« (1998.), a iste je godine objavio zbirku humorističkih novela »Svi smo mi samo ljudi«. Godine 2001. objavio je knjigu »Dubrovnik između povijesti i legende«, čije je treće izdanje objavljeno 2003. kao i prvo izdanje na engleskom jeziku.